

דבר העורך

אַתְּ וְהָבָה גְּסוּפָה

מי כעמך ישראל: על עצם הדיונים והוויכוחים ההלכתיים על כל 'התקן חדש' שבא לעולם בעניני שבת ובשאר נושאים, התבטא גאון אחד שליט"א באופן נפלא מ'מי כעמך ישראל', שלא ממחרים לקבל מיד כל שינוי וכל המצאה חדשה, לשימושם של רבבות אלפי ישראל, אלא דנים ככבוד ראש על כל קוצו של יוד, ואם עלול להיות חשש מכשול וסרך איסור, עומדים על המשמר כחומה בצורה בכל תוקף, שלא יכנס לכרם בית ישראל אבני נגף וקולות בהלכה, בחייו של היהודי המקפיד על קלה כבחמורה.

דבר והיפוכו: קעת נבין יותר את העובדה שיש דבר והיפוכו בוויכוחים, ויש שתי דעות קיצוניות בין הצדדים, בהרבה נושאים בהלכה ובהשקפה, וכגון טלטול 'כיסוי שבת לעמפ' שמופיע בגיליון הנוכחי, שהרבנים המכשירים מברכים על הרעיון החדש, הכשר ומהודר מצד ההלכה, ויש בו מעלה מצד עונג שבת ויום טוב, וממליצים עליו את הפסוק (שמות י כג) וּלְכַל גַּיִי יִשְׁרָאֵל הִיָּה אֹרֶז מְאוֹשְׁבָתְכֶם. ואשרי חלקם של המייצרים, שעשו דבר חשוב זה לכבוד שבת קודש.

ואילו הרבנים האוסרים טוענים בתוקף, נגד המצאות החדשות שלא שערום אבותינו, ולדעתם עדיף לחיות כמו אלפי שנים שעברו, שגידלו דורות ישרים מברוכים בלי להזדקק לפתרונות שנועדו להקל על החיים, ומבוססים על קולות בהלכה והיתרים קלושים.

כך היא דרכה של תורה, שמתווכחים בתוקף, וכלשון הגמ' (קידושין דף ל:), על הפסוק (במדבר פרק כא פסוק יד), אַתְּ וְהָבָה גְּסוּפָה, אפילו האב ובנו, הרב ותלמידו, שעוסקים בתורה בשער אחד נושאים אויבים זה את זה, ואינם זזים משם עד שנעשים אהבים זה את זה.

וכל צד כיבד את הדעה השניה, ונוהגים כבוד זה בזה, כמבואר בגמ' (יבמות דף יד.) אף על פי שאלו אוסרים ואלו מתירים, לא נמנעו בית שמאי מלישא נשים מבית הלל, ולא בית הלל מבית שמאי.

בברכת התורה

עקיבא יוסף לוי

נושא הגיליון

'כיסוי שבת לעמפ'

תאורה מהודרת לשבת

'שאבעס לאמפ': בגיליון הקודם (מספר 294) התבאר דין 'טלטול תאורת חירום בשבת'. בהמשך לה נטעם בעז"ה בגיליון הנוכחי (מספר 295) בשאלה, האם מותר לפתוח ולסגור בשבת כיסוי של 'שבת לעמפ', עיקרי הסברות שנאמרו, וההבדלים בין הדגמים השונים, בצירוף תנאי היתיר. [יש גם שאלה דומה, האם מותר לפתוח ולסגור בשבת דלת של ארון שקוף כעין ויטרניה של הנרות, או דלת של ארון חשמל, מטעם 'כלי שמלאכתו לאיסור' ודין 'בסיס'].

חובה להדגיש, לפי שיטת הפוסקים שמתור לטלטל את הנורה עצמה שאינה בכלל 'מוקצה דשלהבת', כל שכן שמותר לפתוח ולסגור את הכיסוי שעל גבי האור, וכל השאלה מתחילה לפי הסכמת רוב הפוסקים האוסרים לטלטל את הנורה בעצמה משום 'מוקצה דשלהבת' או מטעמים אחרים, האם מותר לפתוח ולסגור את הכיסוי שעל גבי מתקן האור?

נורת לד: גם להסכמת הפוסקים האוסרים לטלטל את האור בעצמו, ההידור הראשון שאפשר לעשות כמעט בכל הדגמים הוא, להכניס נורת לד ולא נורת ליבון. בנורת ליבון יש חוט להט, שלפי הרבה פוסקים דינה כשלהבת, ואילו בנורת לד או פלורסטט הוא רק חומר כימי שמאיר על ידי זרמי החשמל, ואף שלמעשה לא התייר

סוגי הדגמים של 'מנורות שבת' עם כיסוי לנורה

דגמי 'כשר לעמפ'

הדגם הראשון שהותקן בבתי חולים

דגם 'שב-לד'

דגם אור לשבת

מחובר לשקע או לקיר

עם זרוע מחובר לקיר

לטלטלו מכל מקום מעיקר הדין אין בהם דין מוקצה דשלהבת, ורק שהחמירו זה משום 'כל פלוג', זילותא דשבתא, וטעמים נוספים. ובספר **תורת הבסיס** (פרק ב) ביאר את הענין במאמר מקיף ונפלא (13 עמודים) בביאור מוקצה דשלהבת.

1. לעמפ כשר למהדרין

מקדמת דנא: הרעיון של 'מנורת שבת' כבר מופיע **בבן איש חי** (שנה שניה פרשת וירא), 'עשיית' להם תקנה שיניחו הנר בתוך חלון עמוק העשוי בכותל, ויעשו לחלון דלת, וסגירת הדלת תסתיר את אור הנר, ופתחת הדלת יגרום שיכבה האור.

לראשונה: לפני קרוב לחמישים שנה הגו לראשונה **במכון מדעי טכנולוגי להלכה**, רעיון של התאורה חשמלית מיוחדת לשבת, שהותקנו בבתי חולים רבים לרווחת החולים ובני משפחותיהם, המדובר היה בפלורנסט קבוע לקיר, שמורכבת עליו (בדגמים סגורה עם תריס נפתח וסגור באופנים שונים של הצורך (בדגמים אלו שמחובר לקיר הוא ממש כמו דלת, ואינו מחובר לגוף התאורה, ולאכאורה גם האוסרים להדליק יתירו זוה, ואולי עדיין יכולים לומר שהכיסוי משמורר את אור התאורה בכלל המוקצה).

בארה"ב: לפני כ-17 שנה הופיע לראשונה בארה"ב לשיווק לציבור, מנורת שבת מיוחדת בשם 'כשר לעמפ' (ויש בה כמה דגמים), על ידי **ר' שמואל וועפער הי"ו**, הבעלים של חברת **Kosher Innovations** (כשר אינאוויישינס), שמאז כבר התפרסם בשיווק כמה מוצרים למהדרין, כמו, 'מברשת שיניים מיוחדת לשבת' (בכרוז דינו הופיע בגיליון עומק הפשוט מספר 244), 'שולחן אור' לבדיקת יריקות מחורקים, 'טמקה לשבת', 'מספר שבת' לבקבוקי שתייה מפלסטיק, 'ספל מתקפל' לנטילת ידים במטום, 'טישו תתוך' לשבת, ועוד.

המוצר קיבל מכתבי הסכמה מפורשים מטעם גדולי הפוסקים בחו"ל, הג"ר **שלמה אליהו מילר שליט"א** חבר מועצת ארה"ב (במכתב מתאריך 17 חשוון תשס"ד), והג"ר **יחזקאל ראטה שליט"א** (גאב"ד קאהרנסבורג (במכתב מתאריך אדר"ח אייר תשס"ד), הג"ר **חנוך הכהן עהרנשטיין שליט"א ראב"ד לונדון** (במכתב מתאריך ז אב תשס"ד), הג"ר **דוד שחט שליט"א רב ומו"ץ טברונט**, **קנדה** (במכתב מתאריך כח אלול תשס"ד), **בד"ץ פריז בכתומת הג"ר מיכל גוגנהיים שליט"א** (במכתב מתאריך יג כסלו תשס"ה).

תנאי היחיד: תנאי היחיד של המכשירים, כולם פה אחד אוסרים לטלטל את גוף התאורה (חולקים על המתירים לטלטל את הנורה עצמה), ומתירים לטלטל את החלק הקטן, מכיון שאינו מחובר לחלק התחתון [א.ה. המציאות היא שבדגם הרגיל הגבוה אפשר לשלוף בקלות את הכיסוי לגמרי, אבל אם מכניס נורה רחבה הכיסוי לא נשלף בקלות], והוא כלי היתר המיועד להסתיר את האור ולגלותו, ובבלד שלא ייזח את החלק התחתון, אבל לגעת מותר (ולכן עשו את גוף התאורה כבד קצת, שלא יזוז, בניגוד לדגמים אחרים שכן זזים), ומוצר איכותי זה מוסיף עונג שבת, ולימוד התורה וקיום המצות כראוי, ואין בו שום חשש של טלטול מוקצה, וק"ל גְּנֵי יִשְׂרָאֵל הָיָה אֹרֶךְ יָמֵינֶם.

איך ייוחד לשבת: מאז ועד היום, הופיעו הרבה דגמים של מנורות עם כיסוי מיוחד לשבת, ביניהם 'שב-ל' באישור **מאמר הלכה**, חברות 'סהרה אלקטרוניקה' (דגם 'אור לשבת' OR LE SHABBAT), 'בית טוספן', 'שבת לייט' באישור **מכון מדעי טכנולוגי להלכה**, חברת OMEGA בדגם מיוחד לשבת, חברת 'KENNEDY' דגם 'אורלי' מיוחד לשבת, חברת 'מולטי לד' בדגם שגוף התאורה מתחבר לשקע החשמל, ומכסה זו נפתח ונסגר, דגם בקבוע בקיר לכל אורכו, ויש על דלת מסתובבת על צד המכסה את נורת הלד שבתוכו.

2. לטלטול האוסרים 'כשר לעמפ'

פולמוס מרתק: כאשר הופיעה לראשונה מנורת לשבת 'כשר לעמפ', התעורר פולמוס עז האם יש על הכיסוי דין מוקצה, ונכתבו על כך כמה מאמרים. הראשון שפרסם מאמר לאיסור, הג"ר **יוסף קסטרייכו שליט"א** (עץ חיים פרטבו חלק ו עמוד ששט, הופיע בתאריך סיון תשס"ח), אחריו פרסמו מאמרים לאיסור, הג"ר **אלכסנדר אשכנזי שליט"א**, (עץ חיים באבוב חלק ז עמוד שא), **חברות הלכות שבת בכלל אברכים תורה ויראה דרב' מ'מאטמאר** (קובץ יגנת ורדים חלק כג עמוד קלד, הופיע בשנת תשע"ה), ובשם

הג"ר **חיים דוד כץ שליט"א** דומ"ץ דקהל לייט לב סאטמאר בארא פארק (גינת ורדים עמוד קמה, קובץ הלכות לימי הקיץ), וכן מורה לאיסור הג"ר **משה שאול קליין שליט"א** (בהוראה לרבני הילכתא).

ובספר **לישראל** (ביטון, חלק א סימן לו אות ז) בשם **הגרי"ש אלישיב זצ"ל** שאין לטלטל את הכיסוי שנעשה לצורך המנורה, והוא מוקצה כדין 'בסיס לדבר האסור'. ובהערה שם ציין שאין לסמוך על ההוראות הלכה למעשה, כי אם להאיר עיני המעיין, והוא בשם הגרי"ש 'שלא יהיה פקדו להערה יא, אשוי ואיש א"ח חלק ב פרק יז אות נא) דשומר הכלי נחשב משמש הכלי, ומוקצה מטעם 'בסיס'. **כלי שמלאכתו לאיסור:** כתב **הפרי מגדים**, (במשבצות זהב סימן רעז ס"ק ה, אשל אברהם סימן רעז ס"ג), באותו כלי זכוכית שקורין לאנטעריין, שנותניו נר בתוכו, לא מבעיא אם הוא תלוש דאסור לטלטל דהוה כלי שמלאכתו לאיסור, ואפילו קבוע במסמרים על העמוד ריאה דהוה לטגור הדלת קטן שבו, דמכל מקום כלי שמלאכתו לאיסור הוה בזה.

לפי דברי הפרי מגדים שהדלת של מתקן הנרות מוקצה כדין כלי שמלאכתו לאיסור, הוא הדין הכיסוי שעל הכ'כר לעמפ' מוקצה כדין כלי שמלאכתו לאיסור, ואסור לפותחו או לסגורו משום טלטול מוקצה.

בסיס: נחלקו הפוסקים בדיון 'בסיס', לדעת **הב"ח** (סימן שח ס"ק י), נחשב 'בסיס' רק כשהאיסור מונח על היתר, ולא להיפך. ונחלק עליו **הפרי מגדים** (משבצות זהב הקדמה סימן שח, אות יד), נחשב 'בסיס' גם כאשר האיסור מונח על האיסור, אם הוא משמש את האיסור. והביא מה שכתב **בשו"ת אבן השהם** (סימן נב ג), שאם היניח פתח על פמטש לאון אותו וליישרו על יכרעו לצד השני, אסור לקחת את המפתח, עיין שם טעמו, ונחלק הפרי מגדים על טעמו, והסכים לדינו מטעם בסיס, שהמפתח נעשה בסיס, כי בסיס אינו רק במנחת חתויו, אלא כל שמשמש לאיסור הרי הוא כאיסור, ומסיק הפמ"ג א"ע.

ועל פי דבריו כתבו **במנחת שבת** (על קיצור שו"ע סימן פח ס"ק כב, וראה שיידי מנחה בסוף הספר זכור לאברהם), והוא הלכה בספר **לפולחן שמואל** (פרק לא סימן צא אות ח), אהיל שעל גבי המנורה, שהתועלת הוא להכחות האור קצת, יתכן שדינם כמשמשים לאיסור. ומוקצה מדין 'בסיס כמו שכתב הפרי מגדים, וצ"ע וראוי להחמיר. ו**בשו"ת באר משה** (סימן כח), אוסר לפתוח כיסוי ארגז ברזל שדולק בתוכו נורת חשמל, על פי הפרי מגדים שאסר בדלת של לאנטעריין, וכל שכן שהפרי מגדים יאסור בכיסוי הארגו שהוא ממש כל אחד.

ואם כן לגבי כיסוי של 'כשר לעמפ', לפי שיטת הב"ח מותר, אבל לפי שיטת הפרי מגדים אסור בטלטול כדין מוקצה מדין 'בסיס' לנורה, והרי הכיסוי מביא תועלת לנורה, א. פלסטיק לבן בחלון, הגורם להפצת האור באופן שווה ונעים, ולא מסנוור את העיניים, וכאשר מסירים את המכסה אינו יפה כל כך. ב. על ידי גייר כסף שהוא כמין מדידת הדבוק על הצד הפנימי של הכיסוי, ומחזק את האור היוצא מהמנורה שהכיסוי פתוח, ולכן הכיסוי 'בסיס' לנורה. (המציאות האמורה הלכה בדגמים השונים, ויש דגמים שהפלסטיק הלבן מורכב על הבסיס ולא על המסובב).

נגיעה ונענוע: לגבי נגיעה במוקצה עצמו, כתב **הרמ"א** (סימן שח סעיף ג), מותר לגעת במוקצה, אם אינו מותנן מהנגיעה. וכתב **המש"ב** (ס"ק יז) דעת **המגן אברהם** (סימן יז) שאם הנגיעה לצורך דבר המוקצה, צריך לזהר שלא ליגע בו. והבאר **הגולה והגרי"א והדרך החיים** נקטו כדעת **המגיד משנה** (הלכות שבת פרק כה), שנגיעה מותר בכל אופן, אלא לא יבוא לנדנד על ידי הנגיעה. והכרעת **המש"ב** (סימן יז ס"ק כב, סימן שיא ס"ק כא, סימן שכב ס"ק ג, סימן תקיג ס"ק ב) וס"ק יב) נלקטו להלכה דלא כאמנון אברהם, ונגיעה בלא נדנדו מותר אפילו לצורך המוקצה. ו**בשו"ת הרב** (סימן שי סעיף י), הביא את שתי הדעות ולא הכריע ביניהם.

ולגבי נגיעה על ידי דבר אחר שגורמת נענוע למוקצה, מבואר **במש"ב** (סימן רסה ס"ק י) שמתוך כדין 'לטלטול מן הצד', ולדעת **החוט שני** (שבת חלק א פרק מח ס"ק א, עמוד צו), אם נוגע במוקצה לצורך דבר המותר' אסור רק אם ודאי יתנדנד, אבל ברגיל להתנדנד מותר. ואם נוגע במוקצה 'לצורך דבר האסור', אף ברגיל להתנדנד אסור.

הוא לצורך המוקצה שלא יכבה הנר.

ובנואר **בתהילה לודז** (סימן יש ס"ק ז), שארון המכיל מוקצה, ואסור בטלטול כדין בסיס, מותר לפתוח ולסגור את הדלת, שהפתח אינו נצרך לכביס, וכן מוכח ממה שכתב **המבשרות הרב** (סימן יש ס"ק א) המפה המונחת תחת הנרות, חזר אותו מקום מוקצה, ושאר המפה אינו מוקצה, שלא נצרך שאר המפה לבסיס (ארחות שבת חלק ב עמוד סקג פרק יש פתיחה לאות שיב).

בסיס: את הטענה של 'בסיס' דוחים בכמה אופנים.

א. הכרעת הפוסקים שבדברי **הב"ח** (הביאו הפרי מגדים משבצות זהב ס"ק די) מפורש שלא נחשב בסיס, ו**בשו"ת אבני שהם** (סימן נג) שהביאו הפרי מגדים, מוכח שאינו בסיס. וכן נוקט להלכה **בדעת תורת המהרש"ם** (סימן שח טז), וגם **המנחת שבת** שצידד הכפרי הגדוע, חזר בו בספרו **מנחת חדשה**, והסיק כשיטת הב"ח. וסתמת מש"ע **הרב והמטב"ח וסאור אחרונים**, משמע דלא כפרי מגדים (הגרא"א וויינבערגער).

ב. חידוש: הפרי מגדים הוא חידוש, כי פשוט דין בסיס רק כאשר התחתון משמש לעליון ולא שהעליון משמש לתחתון (הגרש"א מילר), והפרי מגדים עצמו הניח בצ"ע.

ג. תועלת האדם: הפרי מגדים מדבר רק באופן שהמשמש הוא לתועלת המוקצה, כמו בנר ופמטו, אבל בכשר לעמפ', הכיסוי הוא לתועלת האדם, כאשר רוצה בללות או להסתיר את האור, ואינו מייפה את האור (הגרש"א מילר), ותכב בספר **תורת הבסיס** (עמוד ש), בכיסוי גדול יאמר מותר שהרי הוא לצורך האדם, ובכיסוי שמצופה בצד הפנימי נייר וכוכית או נייר כסף, כדי לחזק את תריות קרני האור לחלל החדר, לכאורה הוא בכלל מוקצה בבסיס לשיטת הפרי מגדים, ויתכן מיכיון שהאור כבר דולק היטב, והציפוי רק מוסיף תועלת יותר, אינו בכלל מסייע לעיקר הנר.

ד. אינו מחזיקו: הפרי מגדים שאסר לטלטל את המפתח המיישר את הפמטו, הוא רק כאשר המשמש מחזיק את המוקצה ובכך דינו כבסיס, אכשר רוצה בללות או להסתיר את המוקצה (הגרש"א מילר). וכן בנואר **ארחות שבת** (חלק ב עמוד קנב הערה תכח), שרק כאשר היתר מחזיק את המוקצה דן הפרי מגדים שיהא עליו דיו בסיס, עמ"ש שצ"ל **הג"ר יצחק דרזי שליט"א** (בשם הובא **במשנ"ב** סימן שי ס"ק לא) שאם יש מוקצה במגירת השולחן, גם השולחן דינו כבסיס. וכן העיד **הג"ר יצחק דרזי שליט"א** בשם **הגרי"ש אלישיב זצ"ל** (שלמי יהונתן מוקצה ב עמוד מז), שדברי הפרי מגדים הוא רק כאשר היתר אוזח את המוקצה שלא יכול, אבל היתר המונח על האיסור כדי לנאותו או לשמור מהאבק, לא נעשה בסיס. ובשלמי יהונתן יישב את הדברים, עם מה שכתב **בשלמי יהודה** (פרק ב) בשם הגרי"ש שלדברי הפ"א כיסוי לכלי חשמלי יהיה מוקצה.

עננו: את הטענה של נענוע דוחים בכמה אופנים, א. מצד הנגיעה הרי יכל הכרעי המשו"ב שמותר, וגם אם ודאי מתנגע מותר, כדין לטלטול מן הצד לצורך דבר המותר' להיינו לצורך שימוש האדם, והכיסוי נחשב דבר נפרד, והמכיה תיתי שיחשב לטלטול בידים.

ב. ולדעת **האד"מ מגדולי רובא שליט"א** (בהוראה לרבני הילכתא) איסור הנגיעה הוא רק אם פסקי רישא שיתנגעו, וכמו שמבאר **במשנ"ב** (סימן שט ס"ק טו) שהאיסור בניגעה הגורמת נענוע, הוא רק בניגעה שבודאי או קרוב לודאי תגרום נענוע, אבל אם אינו פסיק רישא' או קרוב לפסיק רישא' שיתנגד, מותר כדין 'דבר שאינו מתכוין'. ולפי דבריו יצא שבכשר לעמפ' שאינו קרוב לודאי שיתנגע מותר, והוסיף הגרש"א מילר שבאותם דגמים שהוא פסיק רישא' שיתנגע מותר. והוראה היא לאיסור, למרות שמצד הדין היה מקום להיתר כדין לטלטול מן הצד לצורך דבר המותר'.

והוסיף **הג"ר ישראל בעלסקי**, שלדעתו יש 3 תנאים להיתר המנורה: א. והמכסה יהיה נפרד לגמרי מגוף המנורה. ב. שלא תהיה שום אפשרות להגביר או להנמיך את עוצמת האור. ג. ראי לנסות את מתג הדחלקה הכיובי בחוב, כדי שלא יבוא להדליק ולכבות בשבת, כמו שרגילו בימות חובל.

והוכיח כדבריו להיתר, ממה שכתב **השו"ע** (סימן רעז סעיף ה), מותר לכפות קערה על הנר בשבת כדי שלא יאזווח האור בקרה, וכתב **הש"ת** (שם ס"ק ח), א"ע"פ שהמעותות לשון השו"ע היה היתר רק במקום סכנה, יש להוכיח שמותר לנסות גם שלא במקום צורך גדול.

ואשר על כן, בכשר לעמפ' יש לחוש לשיטת הסוברים שאסור נגיעה במוקצה, וגם לשיטת המתירים נגיעה, כיון שזוהי הכיסוי עלולה לגרום באופן שכיח לטלטול המתקן כולו, אסור לפתוח ולסגור את הכיסוי (הגר"א שאכנז). ולדעת **הג"ר יצחק הכהן רובין שליט"א** (מאמר 'בענין השימוש במנורת שבת ממוקח בה כסיו'), לגבי אותם מנורות שזוהי הכיסוי גורמת בהכרח להזות בית המנורה, אין הדבר מוכרע די הצורך, האם נחשב לטלטול מן הצד ומותר לצורך דבר המותר, או כיון שכל עיסוקו ונגיעתו במנורה וכיסויה, נחשב לטלטול בידים, ומסיק לדינא שאין להקל בדבר, ויש לחוש שנחשב לטלטול גמור.

3. סכרת המתירים 'כשר לעמפ'

המתירים: שיטת המתירים בנוסף לרבנים המכשירים הנ"ל, ביארו טעם היתר הרבנים דלהלן, **הג"ר ישראל בעלסקי זצ"ל** (שלחן טעם חלק א פרק ז אות א עמוד עב, במכתב מתאריך ד תמוז תשס"ד), **הג"ר משה ידלר שליט"א** (בהוראה לרבני הילכתא), **קבוצת פרי עץ חיים** (קבוצה ז הופיע שיטת האוסרים, בחלק ז שהופיע בתאריך תשרי תשס"ט ופורסמו כמה מאמרים להיתר) **הג"ר יואל מענדלאוויטש שליט"א** (גינת ורדים עמוד קמט, ערש"ק שאסר לטלטל את הגוף תאורה, ורק הכיסוי מותר בטלטול), **הג"ר משה שניאור זלמן גאלדמאן שליט"א** (עץ חיים קובץ ז עמוד שכת), **הג"ר אלתר יצחק אייזיק וויינבערגער שליט"א** (עץ חיים קובץ ז עמוד של), **הג"ר הרב מאיר לייפער שליט"א** (משמרת המועדות חלק ב עמוד תקנז, הופיע בשנת תשס"ו), **הג"ר ישראל נפתלי קרויס שליט"א** (נחלת ישראל פרק ב אות ז עמוד קפה), ו**הג"ר אליעזר הכהן רובינביץ שליט"א** (שיעור נחלא פסח חשפ"א, והדפיט שאם שמקל את הכיסוי בכניסת השבת, לפי כל הדעות מותר וכפי ששמע מהגרמ"ש קליין).

כלי שמלאכתו לאיסור: מה שהוכיחו האוסרים מדברי **הפרי מגדים** שאסר לסגור דלת קטנה של עששית, דוחים המתירים בכמה אופנים;

א. הכיסוי נפרד: האיסור של הפרי מגדים נאמר רק בדת המחוברת לעצם הכלי והוא חלק מהכלי, אבל בכשר לעמפ' הכיסוי נפרד לגמרי, ואין חשש בטלטול הכיסוי.

ב. מלאכתו לאיסור: במבואר **ארחות שבת** (חלק ב עמוד כז הערה עא), בכוננת הפרי מגדים, שדלת העששית היא מכלל הבית המשמש לחחוקת הנר, ואין לדלת שימוש אחר מלבד צורך הנר, וכשם שאונק המיוחד למעט דינו ככלי שמלאכתו לאיסור, הן העששית והדלת דינו ככלי שמלאכתו לאיסור אף כאשר אין בו נר. וכאשר דולק בו נר, אסור לטלטל כלל את העששית כדין בסיס לדבר האסור, אבל מותר לסגור את דלת העששית לצורך גופו ומקומו כדין כלי שמלאכתו לאיסור, והדלת לא נהפכת לבסיס.

וכתב **במשמרת המועדות** (שם), בכשר לעמפ' גם אם נניח כהפרי מגדים, אף שהנורה דינה כמוקצה מחמת גופו, הכיסוי הוא רק ככלי שמלאכתו לאיסור כמפורש בפרי מגדים, ומותר לטלטלו לצורך גופו ומקומו, וכאשר פותח כדי להאיר את החדר, הוא בכלל צורך גופו'. וכאשר סוגר בכדי לכסות האור שמפרע לאדם, הוא בכלל צורך 'קבוצת מקומו', כעין המבואר **במשנ"ב** (סימן שיא ס"ק יג), שמותר להוציא את המת שהוא מוקצה מחמת גופו, מטלטול מן הצד, כדי שיוכלו הכהנים לשלוות בבית, שהרי הוא בכלל טלטול מן הצד לצורך מקומו שמותר במת. הרי שהצורך המוקצה לא יהיה כאן, הוא בכלל צורך מקומו'. וכן הוכיח ממה שכתב **ביים ישיכר** (להתוספתא) שמותר להוציא תפילין בשבת בשעה שצריך שלא יליי חבדה, אף לסובבים שנחשב כלי שמלאכתו לאיסור, מדין 'צורך מקומו'.

ג. מלאכתו להיתר: גם אם הכיסוי מחובר לכלי, אינו חלק מהכלי עצמו, כיון שמטרת הכיסוי היא לשמור את האדם ולא את הנר, שאדרבה הוא עושה פעולה הפכית מלהאיר (משמרת המועדות). ומבואר **במנחת יצחק** (חלק ג סימן קלח), שמותר לפתוח ולסגור ברז המיחם, למרות שהמיחם עצמו מוקצה ואסור בטלטול, שאם מחובר לכלי חלק של היתר, יאמוש מיוחד להיתר, ותחילת עשייתו לטלטלו לתשמיש היתר, אותו חלק מן המוקצה. ודלוחות הבית יוכיחו, שהבית תשמיש היתר, ומותר לאיסור מלאכה, ומותר לטלטל את הדלת לתשמישו, ואינו דומה לפרי מגדים, שהתועלת בדלת המנורה

משיב כהלכה

ההגרלה השבוע על 100 שקל במזומן

שאלה: האם ומדוע מומלץ להדליק נרות שבת ויו"ט עם 'מצית הפלא'?

קיים מספר סוגים של 'מצית הפלא', והמושג ביניהם שתוקנו באופן שלא יצטרך לעשות מלאכה אחרי הדלקת הנרות, וצריך לדעת האם ואיזה מעלה יש בהם?

מקורות: ארחות שבת (חלק ד פרק לג עמוד ע), שיעור הגרש"י שטיצברג שליט"א (ניתן להאזין ב'קו הילכתא' שלווחה 1), שמעתתא עמיקתא (גיליון תשג שמות תשפ"א), נועם שבת (גיליון 36 יתרו תש"פ).

במדור זה מופיעה שאלה שבועית בנושא הגיליון הבא, כל מי ששולח תשובה נכונה על השאלה נכנס להגרלה. ההגרלה על דעת רבני המפעל התשובות המובחרות ישולבו במידת האפשר בגיליון הקרוב.

נא להעביר את התשובות עד יום ראשון הקרוב בערב (תשובה שתגיע אחרי יום ראשון תכנס להגרלה הבאה). בצירוף פרטי המשיב (שם, טלפון, מקום לימוד), באחת מהאפשרויות הבאות:

1. בקו 'הילכתא' טלפון 02-5377085 שמוחה 4
2. בעמדות 'נדרים פלוס' ו'קהילות', קופת 'הילכתא' גיליון 'עומק הפשט'
3. בפקס מספר 1532-6507823
4. במייל 5047867@gmail.com

הזוכה בהגרלת גיליון 294 בסך 100 שקל מזומן האברך החשוב הרב יחיאל אומן שליט"א כולל אבני קודש - רצופות, מודיעין עילית

מדור זה הוקדש השבוע לעילוי נשמת האשה הצדקנית מרת שושנה ב"ר בן ציון הורביץ ע"ה נלב"ע כ"ח טבת תשע"ט ת.נ.צ.ב.ה.

בית הוראה הילכתא

דגם 'שב-לד' (SHABLED)

שב-לד: בשנים האחרונות הופיע מנורת 'שב-לד' עם כמה הידורים, בהסכמות של משמרת השבת הג"ר אליהו בייפוס שליט"א (במכתב מתאריך ט"ז טבת תשע"ח). בית דין לענייני כשרות של שיכון סיקוורא - הג"ר אהרן גולדמינצער שליט"א (במכתב מתאריך טז כסלו תשע"ח). הג"ר שמחה בן ציון אייזיק רבינוביץ שליט"א מחבר ספר פסקי תשובות (במכתב מתאריך ח טיון תשע"ו), הג"ר משה היינעמאן שליט"א מבוילסטמור ראש כשרות Star-K (במכתב מתאריך ז טבת תשע"ח).

בחברת הסברה מבואר, שהמוצר מבוסס על הוראת הג"ר משה שאול קליין שליט"א, שבדגמים המצויים היכסוי הנפך להיות חלק מהמתקן כי הוא משמש את האור, ולכן דינו כמקצה מדין בסיס לדבר האסור, ואסור להיזון אף לצורך גילוי וכיסוי האור. אבל בדגם 'שב-לד' המגירה אינה נחשבת חלק מהכלי שהרי יש שימוש נפרד במגירה, ושעון מובנה במגירה, וגם יש שימוש מעל הקופסא, וממילא דינו כבסיס לאיסור ולהיתר, ומוותר לטלטלו לצורך דבר המותר. וגם לכל צורך יתכן שיהיה מותר.

עדכוני הלכה

זהירות מחשש צידה

לדעת הג"ר אברהם משה הלפרין שליט"א ראש מכון מדעי טכנולוגי הילכה (אספקלריה גיליון יא טבת תש"פ עמוד 13-14), מצד הדין אין הבדל משמעותי בין סוגי מנורות שבת המצויות בשוק, ובכולם מותר לפתוח ולסגור את הכיסוי, אף שגורם טלטול לגוף התאורה, בפרט בנורות של היום שכולם נורות לד (LED). עם כל זאת בדגמים באישור המכון, קיים אפשרות לקיבוע הגוף התאורה, כך שלא יהא בו כל תזוזה. ומסיים, במנורות שבת שיש להם חלל, נכנסים חרקים יתושים זבובים וכדומה, כי דרכם לימשך אל האור, ובסגירה הוא בגדר 'קרוב לפסיק רישא' שיעבור על איסור 'צידה דרבנן', ולכן במנורות אלו צריך לבדוק לפני הסגירה, אם אין שם מעופפים שונים, ולהפריחם החוצה.

נושא הגיליון הבא:

'מצית הפלא לנרות שבת'

טלו חלק בזיכוי הרבים העצום, והשתתפו בהוצאות הגיליון הבא

הגיליון נועד לעורר את לב הלומדים, נא לא לסמוך על הדברים הלכה למעשה בלי לעיין במקורות

אפשרות הנצחה לע"ג, לרפו"ש, וכדומה.

ניתן לשלוח רעיונות ותיקונים, הוספות והערות, להגדיל תורה ולהאדירה.

אפשר לתרום עבור הוצאת הגיליונות בעמדות הממוחשבות של 'נדרים פלוס'

ו'קהילות' ברחבי הארץ, תחת המדור 'קופות נוספות' לפי החיפוש: 'עומק הפשט'.

הילכתא

לדעת לחיות כהלכה

גיליון שבועי עומק הפשט

שיעורים יומי עיון

בית הוראה טלפוני

בירורי הלכה אקטואליים

קו מידע הלכתי

חוברות הדרכה

מכון הילכתא 02-535-0-535

מענה אנושי בית הוראה מערכת הגיליון

קו מידע הלכתי

02-5377-085

לקבלת הגיליון במייל: 5047867@gmail.com

פקס: 02-6507823

ניתן להאזין לשיעורים, הודעות, עדכונים, רישום להגרלות, ועוד...